

HAKRI

DU 1933

Feiz ha Breiz

Kelaouenn vizek gant skeudennou
Renet gant Y.-V. PERROT

Koumanachou diouz ar bloaz - Breiz. 1 ^{er} lar	Embannou diouz ar bloaz : 1/4 pajenn 150 lur
Fraus ha broion stag outi 15 ar	1/2 bajenn 275 lur
Evid ar re a zo e diavêz bro 20 lur	1 bajenn 500 lur

Pa gemer da nebeuta pemp Feiz ha Breiz diouz ar bloaz, pep niverenn a deus da 10 lur hepken

Evid ar c'houmanachou koulz hag evit an embannou skriva da :

M. Fr. GEORGELIN, administrateur, 4, rue du Château - BREST
C./C. Rennes 44-40

Kemennadurez d'hor c'houmananterien. — War golo an daouzekvet Feiz ha Breiz a en em gavo gant hor c'houmananterien, o fedimp, hiviziken, da baea, o unan, raktal, d'an A. Georgelin, 4, Rue du Château, Brest, C. C. 44.40 Rennes, ha neuze n'o devozo nemed dek gwenneg vizou evit degas d'eomp o arc'hant, e lec'h eur skoad, ma rankomp karga ar post da vont da c'houlenn o arc'hant outo betek an ti.

Pemzek dez goude ar gemennadurez-ze, ma ne vez deuet netra d'eomp, e kasimp, dre ar post, ar paper da baea.

TAOLENN AR MIZ

An Anaon gant an Ao. KEREBEL	437
Distro laouen an Itron Varia da Goatkeo	446
Sant Iltud, gant Y.-V. P.	451
Ar Gouelan hag an Heureuchin, gant Barz ar Goued	456
Jubile an Ao. Duparc	464
Ar c'hatekiz dre daolennou	466
Istor Breiz	468
Skilleg, gant Filhor Sant Erwan	471
Ar c'hi bihan, gant P. L.	475
Feiz ha Breiz ar Vugale vihan	477
Ar Brezoneg dre daolennou	479
Divinadennou	480

DA BIOUS KAS AR SKRIDOU ?

Ar re a venn skriva pe embann eun dra bennak e Feiz ha Breiz a zo pedet da gas o skridou d'an

Aotrou PERROT, Renet « Feiz ha Breiz »

Scrignac (Finistère)

Souscripteurs au volume : le P. Abgrall

M. Roualec, vicaire Trégunc	1
Mme Veuve Cousquer, au bourg de Lampaul-Quimiliau	1
M. Cousquer, rue Brizeux, Roscoff	1
M. François Cousquer, rue de la Trinité, Landivisiau	1
Mme Orven, à Kergreven, Lampaul-Quimiliau	1
M. Le Bihan, recteur de Lampaul-Quimiliau	1
M. Kersimon, Landivisiau	1
M. Pennec, recteur de Mespaul	1
M. le chanoine Cariou, Cléden-Cap-Sizun	1
M. l'abbé Turmel, 13 bis, rue de la Mairie, Brest	1
M. Hily, recteur de Plouzané	5
M. Picart, vicaire de Clohars-Carnoët	1
M. Jaffrès, recteur de Plouénan	1
M. le chanoine Méar, Supérieur du Collège du Greisker, Saint-Pol-de-Léon	12
M. Falc'hun, curé de Guipavas	2
M. Bozec, vicaire à Logonna-Daoulas	1
M. Sergent, vicaire à Landerneau	1
M. Caill, recteur de Berrien	1
M. le chanoine Duclos, Supérieur du Grand Séminaire, Vannes	1
M. le chanoine Bossennec, recteur de Camaret	1
M. le chanoine Grall, curé de Crozon	1
M. H. M. Jézéquel, Professeur au Collège de Lesneven	1
M. Jos Le Roy, Quelvy, Gouézec	1
Reverend Mother Amélie, Aberystwyth, North Wales, Grande-Bretagne	2
M. J. Pihon, 5, rue Motte-Fablet, Rennes	1
Mme François Le Sann, St-Venal, Saint-Pol-de-Léon	1
Les Religieuses du Saint-Esprit, Plonévez-Porzay	1
M. le chanoine Calvez, curé-doyen de Lesneven	3
Mme Guizieu, 3, rue Cosmao - Dumanoir, Saint-Pierre-Quilbignon	1
Total	48

Total des volumes souscrits : 237 + 48 = 285.

La souscription est close.

Ti koz L'OLLIEROU

L'HOSTIS & JORDE
SUCESSEURS

18, 27, rue Louis-Pasteur, Brest

Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en hon ti e kavoc'h ato ar mûla da joaz hag an dessiniou nevesa e mouchoù-rou ha tavancherou brodet.

Seiz, mezer, ha danvez a bep seurt.

Dioch ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun eskompt a ugent real dre gant a vez roet e marc'hadourez ha dek dre dant d'ar familhou niverus diwar giskouez o c'hartenn.

Très importante fabrique cherche bons AGENTS et REPRESENTANTS sérieux pour vente bouillons. Extra souples, polis sur bords. Livraisons rapides et très soignées. Prix avantageux. Bonne commission. Nous appuyons démarches par publicité. Bouillonnerie HISPANO FRANÇAISE — 1, Rue de la Tonnellerie, à PERPIGNAN (Pyrénées-Orientales).

LENNERIEN

Prenit ho tiankachou en tiez o deus o embannou aman hag a harp dre-ze Feiz ha Breiz.

Klenved ar c'henou hag an dent

SUCESSEUR DE
L. LAPIQUONNE L. JÉZÉQUEL

Tenner dent

Loreet gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour ha war gaoutchouk, hervez ar skouerlou diveza. Gwarantisa a ra e lapour.

RÉSEO A RA :

Bep Lun, e LESNEVEN, Hôtel Le Roux, ha bep Sadon e BRASPARTS hag er FAOU. — Ar c'habinet a gonsultationou a zo digor e Brest, 4, passage St-Martin, aboue 9 eur betek kreteiz ha da 2 eur betek 6 eur. Tél. 0-16

69e Boulevard

DE L. RHEU.
ROY. FRANÇ.

MIZ DU 1933

EX LIBRIS
JUNIORUM

Feiz

Breiz

†††

HA

†††

AN

ANAON

Miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.

Ho pet truez ouzomp, c'houi, da vihana, hor mignoned, rak dourn Doue en deus hor skoet.

BUHEZ an den war an douar-man a zo graet a levenez hag a zaelou, Hiniennou marteze betek hen n'o deus bet nemet dervezioù a joa, met an darn vuia ac'hanoc'h, sur a-walc'h, o deus bet o dervezioù a gaonv. Laouen oc'h bet ouz ar vuhez en ho yaouankiz, met ar vuhez n'eo ket bet atao

laouen ouzoc'h. Pell diouz eno zoken. Rak derveziou a zo bet evidoc'h — evidon-me ive, — hag oc'h eus gwelet o vont eus ar bed-man, an eil goude egile, an dud ho poa karet ar muia.

Eun deiz e oa ho tad, o reil d'eoc'h a-raok dispartia, e vennoz hag e aliou diweza. Eun deiz all e oa ho mamm ho kalve gand eur vouez dinerz wardro he gwele a dremenvan hag evit kiniada a lakae en ho tourn he dourn sklaset.

Hag o daou int deuet e tal ar iliz da ziskuiza en douarn benniget.

Met tostik d'o beziou, gand an amzer, beziou all a zo bet toullet, beziou breudeur, c'hoarezed, beziou kerent, mignoned.

Ha deuet war an oad oc'h souezet holl o welet oc'h eus muioc'h a anaoudegez etouez ar re varo eged etouez ar re veo. Asamblez gant kals re all edoc'h o tiblas, met an darn vrasa anezo n'o deus ket gellet mont d'hoc'h heul; kouezet int edoug an hent; n'int ket bet lezet da goza evel doc'h ha breman emaoch hoc'h unan o kerzet; war ho lerc'h, gwir eo, e teu kals re all, met, en ho raok n'eus dija mui kasi nikun eus ar re hoc'h eus anavezet; sellet a rit en dro d'eoc'h n'o gwe-lit ket; o c'hask a rit, met n'o c'havit ket. Petra 'ta int deuet da veza?

O c'horfou yen a zo aman er vered, dindan eur maen-bez hag a ro da anaout o oad hag o hano, — pe du-ze e goueled ar mor doun ha treilour — pe du-hont, er Champagne, er Meuse, er Somme, e skeud eun tammik kroaz zu en eur park pe en eur c'hoat... Met o eneo e pelec'h emaint-i?

Eer baradoz? Ya! red eo esperout; met, siouaz; piou a oar. Red eo beza ker pur, ken dinamm evit mont di.

En ifern? O! Doue ra viro, rak eno ema ti an

daelou heb ehan, lojeiz an ankeniou garo ha kement hini a ya dreist treuzou an ti-ze a rank lezel an esperans war e lerc'h: « In inferno nulla est redemptio. »

Er purkator? Ya! kredabl, unan bennak anezo, meur a hini marteze.

Hag ac'hano eo ec'h en em erbedont ouzomp hizio hag e leveront d'eomp gand eur vouez klemmus: « Miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me! » Ho pet truez ouzomp, c'houi, da vihana, hor mignoned rak dourn Doue en deus hor skoet,

I

Ya! dourn an Aotrou Doue en deus o skoet; n'en deus ket kavet an eneo-ze, disklabez a-walc'h, hag abalamour da-ze en deus o zaolet hag o laket en tan da beurnetât.

An tan a zo o magadurez hag int a zo magadurez an tan; en tan emaint hag an tan a zo enno; an tan eo a ra o gwiskamant. Hag an tan-ze hervez sant Aogustin a zo gwasoc'h eged an holl boaniou a c'heller da c'houzanv war an douar-man. Mont ha dont a reont; trei ha distrei a reont ha kaer o deus mont ha dont, trei ha distrei, emaint atao e kreiz a tan.

Allas! eme an Anaon,

Allas! ne oufe den kompren,
Pegen estlamm eo hon anken
A bep tu d'eomp n'eus nemet tan
Tan war c'horre ha tan dindan.

Ha koulskoude, n'eo ket eno c'hoaz eo ema o anken vrasa. Nan, ho brasa poan eo dioueret Doue.

Naoun ha sec'hed o deus an eneo keiz-se da welet an Aotrou Doue; mall o deus da vont d'o gwir vro, ar baradoz. Klask a reont en em zevel

dreist ar flammou; astenn a reont o divrec'h warzu an nenv o c'houlenn: « O bro venniget, baradoz dudius, peur e c'hellimp-ni da welet? Pe goulz o Doue madelezes, e c'hellimp-ni azeza dirazoc'h? »
Quando veniam et apparebo ante faciem tuam?

Hag e ouelont hag ec'h hirvoudont, met kaer o deus gouela hag hirvoudi, Doue n'o selaou ket. Deuet eo warno tenvalijenn an noz; o fedennou hag o gouselvan ne dalvezo mui netra:

Ni n'hellomp dre hor pedennou,
 Distan 'na berrât hor poaniou.

Setu perak ec'h en em droont warzu ennomp-ni,
 o c'herent hag o mignoned:

Breudeur, kerent ha mignoned,
 En han' Doue, hor selaouet!
 En han' Doue, hor sikouret.

Rezoun o deus, rak ni c'hell terri d'ezo o chadennou ha digeri d'ezo dor o frizon. Kement-se a zo bet kredet a-viskoaz, zoken a-raok d'edigez Hor Zalver. Gwelit Judas Makabe, goude eur brezel eneb goaskerien e vro, o sevel arc'hant da gas da Jerusalem evit lakât pedennou gand ar Zou-darded kouezet war dachenn an emgann: « Rak, emezan, eun dra vat ha talvoudus eo pedi evid ar re varo. » Kement-se a zo bet kredet gant holl Doudou Santel an Iliz. Sant Aogustin, unan eus ar c'haera sperejou a zo bet biskoaz, ugent vloaz goude maro e vamm santez Monika, ne ehane da bedi eviti ha da c'houlenn eviti pedennou: « O va Doue, emezan, va c'halon ha va buhez, pardonit d'am mamm, ho pet truez outi ha n'her barnit ket gant rustoni. Lakit ivez e spered kement hini a lenno ar pezh a skrivan kaout sonj en o fedennou eus ho servicherez, eus va mamm Monika. »
 Hounnez eo hor c'hredenn d'eomp holl, rak pa

O! va Doue, roït ar repos eternal
 D'an Anaon fidel
 Ha kasit-i d'ar sklerijenn
 Evit m'ho kwelint da virviken.

zellomp ouz ar beziou petra gavomp kizellet warno nemed ar c'homou-man: « Pedit evito, — pedit evitan, — pedit eviti. »

Sklaer eo eta: ni c'hell rei didorr d'an Anaoun keiz en o foaniou. Penaos?

II

Dre hor pedennou hag hon oberiou mat ha dreit-holl dre zakrifis santel an oferenn.

a) Dre hor pedennou. — N'eus nikun en hon touez ha ne ouesfe ar Batez, an Ave Maria, ar chapeled, an De profundis... hag ar pedennou all desket war barlenn eur vamm muia karet pe er skoliou kristen ho peus darempredet. Hogen n'eus fors pehini anezo graet gand eur galon dibec'h, a ro freskadurez d'an Anaon.

b) Dre hon oberou mat. An aluzen: « Ar pez a reomp d'ar paour, da Zoue e-unan eo hergreomp », eme an Aviel.

An aluzen a walc'h an eneou; ouspen, ar paour p'ho peus e wisket ha torret d'ezan e naon dre an aluzen, a gas evidoc'h hag evit ho tud e bedenn varzu an nenv. Hogen Doue a glev kentoc'h pedennou an den ezommek abalamour d'e vab unik Hor Zalver en deus bevet er baourentez war an douar.

c) Dre an oferenn. Sur eo n'eus netra gwelloc'h egeti evit sikour an Anaon: « Tan ar purkator, emezant Jerom, a ehan da zevi an eneou epad ma leverer an oferenn evito. Goude ar gorreou an elez a zeu gant kaluriou aour da gerc'hat gwad Jezuz-Krist hag her skuillont en dro d'an eneou evit rei d'ezo freskadurez, evit moug an tan war o gorre. »

Santez Monika a zo deuet da Osti da gemeret ar vag he digaso d'ar gêr. Eno eun dersienn vras a zo kroget enni. He daou mab: Aogustin hag Evo-

dus a zo en he c'hichen; ne reont nemet gouela. Hag hi da lavaret d'ezo: « Na ouelit ket; dreist pep tra na gemerit ket ar boan da gas va c'horf a-dreuz ar mor d'al lec'h m'oun ganet; ar pez a c'houlennan hepken ouzoc'h eo ma talc'hfec'h sonj ac'hanon ouz aoter an Aotrou Doue, e n'eus fors pelec'h ec'h en em gavoc'h! »

Setu aze meur a zoare da ober vad d'ar re a zo aet eus ar bed-man ha n'emaint ket c'hoaz er baradoz.

III

Ha p'eo gwir eo ken aes-se d'eomp o sikour, ne gredan ket e ve nikun aman kris a-walc'h d'o dilezel.

Dleet eo da bep hini kaout sonj anezo. Piu eo an Anaon paour a c'houlenn diganeomp pedennou? Deus piou e tigas sonj d'eoc'h ar beziou ma 'z eot warno da zaoulina bremaik? Deus ho tad, deus ho mamm, deus ho pugale, ho peus klasket beteg an eur ziweza diframma eus a dre skilfou ar maro.

Deus piou e tigas sonj d'eomp ar volz kaer a zo savet aze e kichen hag a zo warni kizellet kement a hanoiou? Deus ho kenvroiz hag o deus stourmet kalonek evit miret na vefe breset ha gwasket hor bro gand enebourien kris, hag a zo kouezet du-hont o sonjal er gêr hag o c'hervel o mamm: « Mamm! o! Mamm! » Ar re-ze holl ha tud estren int evidoc'h? Allas, nann!

Hag ho karet o deus ha vad o deus graet d'eoc'h?

E tleit eta pedi evito, pa ne ve ken nemed evit diskouez hoc'h anaoudegez vat, pa ne ve ken nemed evit paea ho tle.

Rak n'emaint er purkator piou a zo koaz? Marteze c'houi.

Ya ! tadou ha mammou, ho mab pe ho merc'h n'emaint marteze e poan nemed abalamour n'ho

peus ket o gourdrouzet pa raent droug, pe abalamour m'ho peus o douget da bec'hi dre ho kwall-skoueriou.

Marteze, tud yaouank, ho tad pe ho mamm n'e-maint e poan, nemed abalamour m'o deus bet evidoc'h re vras karantez, nemed abalamour d'ar pec'hejou o deus graet en abeg d'ho penn-fall ha d'ho tizurziou.

Mignoned, c'houi holl hag a zo aman, eur zell ouz ar purkator. Ma n'ho peus eno na tad, na mamm, gwella-ze, mar deo gwir.

Arabad d'eoc'h, koulskoude, kredi e c'hellit evel-se ober skouarn vouzar ouz klemmou an Anaon.

**

Nann! rak taolit evez mat, Doue a zo just ha ne ankounac'haio netra. Kas a raio an dorz d'ar gêr; ha ma teuit da goueza en tan-ze, goude beza dilezet an Anaon epad ho puhez e viro na zeuio den da bedi evidoc'h. Koulskoude, piou a zo sur ne 'z ay ket d'an tan?

Piou a vezo salvet hep mont d'ar purgator?

Ma n'oc'h eus truez ebet ouz an Anaon, nag ouz o foaniou ken kalet, kemerit da vihana, preder-ganeoc'h hoc'h-unan. Grit vad d'ezo en esper da veza digollet.

Sur oc'h da veza paet mat. War an douar-man, kals tud a zo divemor ha dianaoudek:

Vad graet
Ankounac'haet !

Er bed-man e c'hoarvez an traou evelse, alies, met er baradoz, ne c'hoarvezo ket.

An Anaon ho pezo sikouret da vont di n'hoc'h ankounac'haint ket.

Ha pa vimp-ni e gloar Doue
Evidoc'h ni bedo ive!

Echui a ran.

Eneou hon tadou ha mammou; eneou hon holl gerent ha mignoned, pardonit d'eomp, mar hor beus, kals ac'hanomp, hoc'h ankounac'haet!

Hiviziken n'her graimp mui; nann, ni hor bezo truez ouzoc'h; ni a bedo evidoc'h hag alies da Zoue e livirimp:

O! va Doue, roït ar repos eternel
D'an Anaon fidel
Ha kasit-i d'ar sklerijen,
Evit m'ho kwelint da virviken.

EVELSE BEZET GRAET.

Prezegenn graet gand an A. KEREBEL, Doue r' hen pardonno, e Plougerne d'an deiz kenta a viz du 1923 ha 1926, er Grouanec, d'an deiz kenta a viz du 1924 hag e Poullaouen d'an deiz kenta a viz du 1928.

DISTRO LAOUEN
AN ITRON VARIA
DA GOATKEO

(Kendalc'h)

III. — AL LEVENEZ

Ar re a oa diagent, Marzin, Mikaelig, Erwan, hag an A. Person ouspenn.

MIKAELIG

Mamm! an Aotrou Person.

ANNA

An Aotrou Person?

MIKAELIG

Ha daou all gantan o tont etrezek aman.

AN AOTROU PERSON

Doue r'ho pennigo, tud vat!

PERRINA

Bennoz Doue d'eoc'h, Aotrou Person!

HERVE

O vont da welet unan klanv bennak emaoe'h?

AN AOTROU PERSON

Nann, ne dle beza den klanv ebet e douar Koatkeo, 'vit n'em eus ket klevet da vihana ; deuet oun da welet ar pezh a jom eus an traou kaer a zo bet savet aman a-hed ar c'hantvejou en enor da Vamm Doue, rak nevez asprenet em eus he leve d'ar Werc'hez.

HERVE

Eur c'helou mat a zegasit d'eomp aze hag a ray pliadur d'an holl.

PER

Siouaz! war an douar noaz ema ganeomp ar Werc'hez kaez, Aotrou Person!

AN AOTROU PERSON

War an douar noaz-se pa gouezo warnan gliz an Aotrou Doue e savo adarre bleun ker kaer hag ar re a welas hon tud koz araok-omp.

PER

Gwell a-ze, Aotrou Person.

AN AOTROU PERSON

Ha madoberou ar Werc'hez a gouezo aman adarre ker stank hag ar glao war ar c'hlazenenn da viz mae; al lealded a vleunio er c'halonou hag ar peoc'h etre an dud a yelo war gresk.

HERVE

Ya! ar peoc'h, Aotrou Person, setu aze petra hon eus ezomm.

AN AOTROU PERSON

Hano ar Werc'hez a jomo stag da virviken ouz Koatkeo he daoulagad hag he c'halon a vezo troet atao warzu kement hini a deuio aman d'he fedi; ho tiouall a-raio, evel mab al lagad, diouz pep droug.

PER

Eun dra gaer a reoc'h aze, Aotrou Person, ha sikouret e vezoc'h.

EDERN

Ni a roio d'ar Werc'hez madou ar bed-man hag hi a roio d'eomp madou ar bed all!

FANCH

Me a roio ar c'hoat a zo ezomm ; gwez am eus aze, e kichen, me a lakaio o zrouc'ha hag o eskennat.

EDERN

Ma 'z eus charreou d'ober, me ha va amezeien o graio, dre zevosion evid ar Werc'hez hag ivez dre zevosion evid hon tud koz, rak n'eus ket unan ac'hannomp aman ha ne vefe ket unan pe unan eus e gerent oc'h ober e gousk diweza e douar benniget an Itron Varia.

LOEIZ

Ha me, daoust ma ne heulian ket kaer lezenn Doue a yelo d'ar menez da gere'hat ar vein-do.

MARTHA

Me a roio he banniel nevez d'an Itron Varia.

TERESA

Ha me, eur gurunenn arc'hant eus ar re gaera.

ANNA

Ha me, an dilhad-oferenna.

AN AOTROU PERSON

Ar c'halur aour hag ar bladenn
Vit gorrenn Doue en oferenn
Vo roet gant ho peleien!

KAOUR

Ronan ha me aman a roio peb a gloc'h, Aotrou Person!

AN AOTROU PERSON

Ha te, Marzin, hag a oar sevel gwerziou ker huan ha barzed an amzer goz, sav peb a goulad da Ronan ha da Gaour aman da lakaat war o c'hleier.

MARZIN

War da hini te, Kaour, em bije skrivet : (ton : *O kalon Zakr*).

Va hano me eo Kaourintin,
Teir gwech gant va soniou sklintin
E saludin aman bemdez
Guerc'hez Koatkeo, e kreiz he lez!

AN AOTROU PERSON

Brao bras e vezo ar c'homzou-ze, Kaour, war zae arem da filhor!

MARZIN

War da gloc'h-te, Ronan, e lakafen:

War don: Itron Santez Anna.

Va hano eo Ronan
E Serignac e sonan
Da c'hervel da Goatkeo
An holl war hed teir leo !

AN AOTROU PERSON

Brao ez peus gouezet dibab da c'heriou.

GWLHAMET

Rei a rin va frof d'eoc'h ivez, Aotrou Person kaez!

AN AOTROU PERSON

Prof dister ar paour a blij kement da Zoue ha prof bras ar pinvidik.

GWLHAMET

Laouen e roin ar pezh a roin.

AN AOTROU PERSON

Gwell a-ze, rak ne garfen ket ez afe eur gwenneg, unan hepken, da adsevel ar chapel-ze ha ne vezo ket bet roet a galon vat!

Biskoaz n'eus bet muioc'h a baourentez etouez an dud; biskoaz n'eo bet herroc'h an dud en arc'hant eget breman ha setu perak biskoaz n'o deus bet muioc'h a ezomm da rei diwar o faourentez evit lakaat Mamm Doue da veza trugarezus outo!

Parrisioniz karet, Doue ho paeo hag Itron Varia Goatkeo, evid an distera tra a rooc'h d'ezo!

Koatkeo, moal ha noaz, evel an dero er goanv, a vleunio c'hoaz!

Bleunia raio hag e raio hag aman an Aotrou Doue a roio ar peoc'h da gement hini a deuio d'en em erbedi a greiz kalon ouz e vamm venniget!

PER

Ar gwel eus ar c'haera eost gwiniz a zo bet em douarou n'en devezo ket laket kement a levezeg em c'hall hag ar gwel eus ar pezh a dremen aman fenez !

LOEIZ

Goude an dra-man, me ' gred e vezimp ken tost da Zoue adarre hag hon tud koz !

HERVE

Breman ez eus daou ugent vloaz e oan du-hont o labourat en Amerik; va gwreg, pa oa en he c'hlenved-mervel a c'houlennas ouzin lakaat eun oferenn eviti, aman e Koatkeo; siouaz, pa zistroas d'ar gêr, ar chapel a oa kouezet hag an oferenn a zo chomet da lavaret.

AN AOTROU PERSON

Herve, oferenn ar pardon nevez kenta a vezo lavaret evit an holl dud veo o devezo roet o frof aman da adsevel ar chapel hag evit da bried marvet, pell du-hont, en tu all d'ar mor, en eur drei he daoulagad warzu Gwerc'hez vadelezeus Koatkeo.

HERVE

O! bennoz Doue d'eo'h, Aotrou Person! N'eus dor ebet a gement ne zigorfe ket gand arc'hant... nemet hini ar baradoz hag hounnez eo an hini a rankomp kaout digor; ma vez serret ouzomp gant sant Per ne jomo ganeomp nemed eun dra da ober: en em drei ouz ar Werc'hez, Mamm Doue ha Mamm... ar bec'herien.

Den n'eus em erbed outi hep beza selacuet, e'eo ket 'ta?

AN AOTROU PERSON

Nann! Herve, den ebet!

HERVE

Gwell a-ze.

Da gender'chel

SARDEC ANNA HA SATE ERMAZ, PATRONED BREIZ-IZEL
PEDI EVIDOUMP * * *

Sent Breiz enoret e miz Du

D'ar 1. — Sant Kadou, eskob ha merzer.
 D'an 2. — Sant Hernin, eskob, sant Veok, ermit.
 D'an 3. — Sant Gwenael, abad.
 D'ar 4. — Sant Kleder, manac'h, hag ar plac'h eurus Franseza Amboaz, Dukez Breiz.
 D'ar 5. — Sant Ke, eskob.
 D'ar 6. — Sant Iltud, abad; sant Winog, abad; sant Melani, eskob; sant Efflam, kovezour.
 D'ar 7. — Sant Gwezenog, eskob.
 D'ar 15. — Sant Malo, eskob Dol, unan eus seiz sant Breiz.
 D'ar 16. — Sant Gobrien, eskob Gwened.
 D'ar 18. — Sant Vodez, abad; sant Budok, arc'heskob Dol ha santez Azenor e vamm; sant Tanguy, abad Lok-Maze ha santez Heodez, e c'hoar.
 D'an 21. — Sant Koulm, abad.
 D'ar 27. — Sant Kongar, abad; sant Goustan, kovezour.
 D'an 29. — Sant Houardon, eskob.

SANT ILTUD

Patron mistri skol gristen Breiz

SANT Iltud eo kenta mestr-skol kristen a zo deuet ar brud anezan betek ennomp.

Etre ar bloaz 430 ha 440 eo e savas e skol e Laniltud-Veur e oa enni, war a leverer, seiz sal vras, pevar c'hant ti evid ar studierien hag eur bern penitiou evid ar re a glaske tremen ar rest eus o buhez oc'h ober pinijenn.

Seiz eus rouaned Bro-Gembre ha Bro-Gerne o deus graet o studi e Laniltud-Veur; barzed brudeta an amzer goz, Talhaiarn, Taliesin ha marteze zoken Llywarc'h-Hen, a zo bet skoliet gant sant Iltud; sant Divi, sant Padraig, sant Telo, sant Gweltas, sant Magloar, sant Paol, sant Malo, sant Samson hag all a zo bet oc'h azeza e traon e gador hag o tastum e gelennadurez.

Na kaera kurunenn evid eur mestr-skol kaout en dro d'ezan, evel Iltud, eur gurunennad paotred yaouank, danvez rouaned, barzed ha sent, barrek da lakât da gerzet, en o gwir wella, traou an douar, traou ar spered ha traou an ene.

Mein miret e iliz-parrez Laniltud-Veur e Bro-Gembre

Ar maen a zo en tu kleiz eo ar maen en devoa laket sant Samson, unan eus seiz sant Breiz, kempenn evit beza e vaen-bez e-unan; an hini a zo e kreiz hag a hanver kroaz sant Iltud, sant Samson eo en devoa laket e gizella evid e vestr sant Iltud; lenn a c'heller warnan ar skrid-man e latin: Samson a lakeas sevel ar groaz-man evit mad e ene (ene sant Iltud).

Kroaziou an daou vaen-bez-se a zo bet torret pe gollet, met diouz gwelet an hini a zo chomet war maen-bez an tu dehou e c'heller dont da anaout mat a-walc'h o doare. Houman a zo bet savet er VIII^{vet} pe en IX^{vet} kantved ha war he chichenn e lenner, e latin: « En hano Doue an Tad, ar Mab hag ar Spered Santel Howel a zavas ar groaz-man evid ene e dad Rhys.

Kloc'h

Sant Iltud

Sant Iltud o klask tec'het eur pennad diouz trouz ar bed a oa en em dennet e tal ar ster Ewenny, dindan roc'h kromm Lingarzik.

Eun dervez, eur c'hannad hag a oa kaset gant sant Gweltas, an istorier, da ginnig eur c'hloc'h arem da zant Divi, eskob Menevia, anavezet gantan, gwechall, e skol Laniltud-Veur, a dremene, dre eno, harp e keo ar zant; kerkent, hep m'en divije stoket outan, e gloc'h a en em lakeas da zeni; Iltud, o klevet e drouz sklinton, a deuas da gomz ouz ar c'hannad, ha, goude beza laket e gloc'h da zeni a-benn teir gwech, e c'houlennas outan da biou e kase ar c'hloc'h kaer-se; ar c'hannad a lavaras d'ezan e oa ar c'hloc'h-se eur prof a gase Gweltas da Zivi hag e kendalc'has gand e hent. Digouezet en eskopti, ar c'hannad a roas ar c'hloc'h d'an eskob; Divi her c'hemeras, met kaer en devoe hen heja hag hen diheja, ar c'hloc'h ne zone ket; estlammet, e c'houlennas ouz ar c'hannad ha n'en devoa ket roet e gloc'h da zeni da unan bennak war an hent.

— « Eo », avat, emezan, hag hen da gonta petra a oa tremenet.

Hag an eskob da lavaret: « Hor mestr, sant Iltud, eo hennez ! C'hoant en devoa da gaout ar c'hloc'h-man a zon ker skiltr; n'en deus ket kredet her goulenn dre ma oa bet kinniget d'in gant

sant Gweltas; an Aotrou Doue ne fell ket d'ezan e vefe d'in; distro, hep dale, da gaout ar zant ha ro d'ezan ar c'hloc'h-man eus va ferz. »

A-raok mervel, sant Iltud a yennigas ar c'hloc'h-se hag a lavaras d'e ziskibien e teuje da zeni, anezan e-unan, bep gwech ma vije unan bennak prest da vervel e Laniltud-Veur, evit ma ne varvje eno hini hep beza prest a-walc'h e ene da vont dirak Doue.

Eus skol-veur sant Iltud ne jom mui netra, siouaz; ar pezh a jome c'hoaz eus he mogerioù diweza a zo bet diskaret wardro ar bloaz 1850.

Kloc'h ti-kêr Laniltud-Veur, an hini ma vez soñnet an euriou warnan, a zoug ar skrid-man: « Ora pro nobis, sancte Illute », da lavaret eo: « Sant Iltud, pedit evidomp! » Koz mat eo; bec'h hon eus o kredi, evelato, daoust ma 'z eus darn hag her gra, e vefe ar c'hloc'h-se an hini a zo bet roet da zant Iltud, breman ez eus pemzek kant vloaz.

Y.-V. P.

Ar GOUELAN

hag an HEUREUCHIN

*D'an Aotrou Chaloni ha Vikel-vras A. Guillevic
Eil-rener Breuriez-vreur ar brezoneg evit bro-
Wened.*

I

Eur ploueziad a zalc'he n' e liorz
Eun heureuchin, 'vit chaseal
Kement sord amprevaned fall
'Zo noazus d'al louzou, 'vel razed, logod-mors,
Buzug, marzarined ha biskoulenned all,
Ha melc'houed krogennek, kouls hag ar re a ya
Dia'lo kaer o c'hig dru gant libous,
O lezel war o lerc'h eur rondennig vabouz...

P'edo eun deiz eta
An heureuchin o c'houileta
Kijout eure gand eul labous
A rê 'veltan: eur gouelan 'oa,
Krennet d'ezan penn un askell, evit
N'hallfe ket nijal kuit,
Eus tachenn ar méziad, gronnet gand eur voger.
O mestr pa n'en doa bet preder
Da lakat e zaou servijer
D'ober anaoudegez an evn a lamm iskuit
'Vit pigosat pezh a gemer
Evid eur preiz neve...
An hini 'z' flemmet, heñv é!
Al loen en deus chenchet doare
'N eun tól krenn, 'vel dindan gwalenn-hud eur boemer ;
Tamolodet; n'eo ken eun heureuchin,
'Med eur bodad nadoeziou beget fin,
'Giz eur pikol klosenenn gistin,
— An neb a stok outañ
A zo sur d'emvroudan! —

A sonj ar gouelan kéz; hag e lezas pelloc'h
Ar pezh draenek e peoc'h.
Eurus ar re a hell
Dre ziskouez o difenn
Mougañ ar youl vrezel
En o enebourien!
An neb emra dañvad diarn a zo eur preiz
Pe d'an den, pe d'ar bleiz.

II

Goude 'r seurt abadenn
'Ne badas ket o enebiez;
A-nebeudou neket ar peoc'h hepken
Hogen ar vignoniezh
A renas etre hon daou kœn
Ken dishañval an eil diouz egile.
En em glevout a rejont a-zoare
Evid mont a-gevret.
Da hemolc'hi, pe da gemer eur pred
'N eur gôzeal digor-frank o c'halon.

Daoust hag e vez 'veltan kablus ?
 Ha n'eo ket se eur gobr a c'hounezas fonnus
 Dre gals servijou talvoudus ?
 Pa ve kant gwej muioc'h digened ha tuzum,
 Arabat ankounât ar c'helenn skiantus :
 Diwallomp da varn dén, loen na tra diouz o stumm!

III

Hon heureuchin ne rae gwall forz
 Beza bac'het, rak e brizon
 'Oa eun dachenn ec'hon,
 Strujus, leun a voued mat dioutañ; er seurt liorz
 Ec'h emgave êzet awal'h,
 'Vel pa ve bet ermaez dizalc'h ;
 Rakse kemer an tec'h gwej ebet ne vennas
 Dre doullañ an douar dindan ar mogeriou ;
 Ne deue d'ezañ eun tammig anwaz
 'Met pa soñje awejou

An heureuchin n'eo ket brudet
 Da veza gouest d'ober eur gwir vignon ;
 'Vit e neuz fall e vez d'ar marv 'lies barnet ;
 Tamallet eo da vout eul laer
 Eus hon frouez ha 'vitse hanvet avalaouer (1).
 Ne lavaran ket e ve kaer ;
 Ne deo ket koulskoude dalc'hamat
 Houpet sonn war e gein
 'Vel 'n eur bod spern, e droñsad drein :
 Peurvuiañ e reont eun druilhad
 Reunennou ledet plat.

Hogen n'eus ket gwelloc'h mevel d'eul liorz ;
 Heñ 'zo eur mailh er seurt micher :
 Argas a ra peb amprevan a zo
 O veva war goust louzeier
 'Vel er gwriziou ar preñv-gwenn hag a dro
 Goude, 'vit brasañ reuz ar gwez, en c'houil-dero;
 C'hoaz, beza eo eur gwall dager
 Aered-gwiber :
 Marvel d'eomp-ni, dinoas eo d'ezañ o c'hontamm ;
 Dantet gante, o dibri 'ra
 Ken sioul ha tra ;
 Ha goude-se, ezomm ebet eus an dramm,
 Ar c'hujen-gwad salvus a zo bet ijinet
 Eneb ar binimou gand an Doktor Calmettes,
 E chom yalc'h ha futet ;
 Kaeret estlamm !

Goude ken bras madoberou
 D'hon yalc'h ha d'hem c'higin, zoken d'hon buheziou,
 Ma c'hoarvez gantan awejou
 Kregi en eun aval evel ma reas Adam

(1) Er *Mirouer de la mort* (melezour ar maro) barzoneg savet e 1519, moulet e 1575, am eus ad laket en goulou er *Weladenn Gelliek*, 1910-1914, e lenner (e gwerzennoù krennvrezonek, 787-800) : « An heureuchin a zo eun aneval a gar an avalou, hag o diskar dre hejañ ar gwez, noz-deiz ; o staga 'ra neuse ouz e vleo, a zo evel drein spern ; sammet er'hisce, n'hall ket tec'hout pa zigouez warnan perc'henn an avalenneg, hag e vez lazet gantan a doliou main. Evelse er varn diweza e vo tapet ar bec'herien dindan bec'h o fec'hedou.

Ez gwir, n'eo ket al loen-ze krenv a-walc'h evit heja eur vezenn. Gwelit E. Rolland, *Faune populaire de la France*, VII, 42, 44.

'N e barez kollet ha c'hoaz
'N o heureuchinedigou
O traidella war o zreidigou
Hag emgafuni, penn lost ha paou
Prim 'n o saead stank a bikouigou.

An evn, avat, a oa bet boas
Da ren eur vuhez all :
Bepret gant gwel, gant c'houéz ha grosmol ar mor bras,
Nij-diniñ o wichal,
Gwic'h-diwic'h o nijal
E-touez strollad gwic'hus nijerien kenseurted,
Gwech gand an aezenn flour en ér sioul lusket,
Gwech gant stourm ar barrwent gwintet pell herrus-dall;
O plafa da dapout war-c'horre 'n dour pesked,
Pe war an tréz bouk mouest en aod oc'h ebatall ;
Bremañ, siouaz, divroet
Ha gant droug-hirnez skôet,
Stag ouz douar sec'h ar paourik gouelan,
Kreiz yeot ha louzou a gerz e-unan,

Gand e zoan,
Hep gwelout tostik meur a amprevan.

Kawout a ra eun tamm frealz
Hepkén e darempred e geneil heureuehin ;
Heñ ne gaoze ket kals,
Hogen arvestour piz hag eveziataer fin
Eus loened ar mêziou, e vez gant plijadur
Klevet o rei warné pep sord kelennadur.

Eun deiz e tigouezas lirin
Daved an evn. Hemañ a lâr gant mousc'hoarzin
— Klaoustre 'teus grêt berz er chase ;
Diskouez da breizou brao d'in-me !
— Gwir eo, biskoaz ne ris ken kaer chaseadenn :
C'houitet 'm eus war va zôl, me 'zistro halegenn,
Hogen em eus kavet eun dra
Az lakay da dridal gant joa :
An tu da rei ar frankiz d'if
A-denn-askell da nijal kuit !
Saouzanet, al labous a c'harmas : — Penôs 'ta ?

— P'edon o vale dre 'r c'hlazenn,
 Em eus merzet eur valafenn ;
 O nijatal a vleunienn da vleunienn ;
 E-kreiz he nij, setu eur golvanig a droc'h
 Korn eun askell d'ezi ; ne c'hellas ket pelloc'h
 Emzerc'hel en ér, na ken
 Evel ar skrillh pe ar c'hilhog-raden
 Ober eun hir a lamm
 War an donnenn pa oa gorrek
 O vont a-zoug he c'hamm.

Me 'grog en hec'h askell hira; chom 'ra em beg
 Un tamm ;
 Evel divac'hagnet, he gwelis gand estlamm
 War he diwaskell besk en oabl o pignat és.
 Neuze sonjis ennout :
 Pez am boa grêt d'eur valafenn hep goût,
 He skanvât dre lakat hec'h izili kempouez,
 Ez an d'hen ober d'it, ma c'hariad, mar kerez,
 Daoust ma vo d'in kerse pa zeui d'am lezel.

Grêt 'voe 'n tól ; gand an dent euz an neve surjian
 Daskoret eo d'an evn servij e ziwaskell.
 Dre anaoudegez-vat e pakas ar gouelan
 E savetaer en e baoiou ; ha pell
 Eus al liorz klozet ez eont dre 'n ér ledan
 Da veva diere pep hini en e roll,
 O tivizout, padal, donet
 Beb an amzer d'en em welet.
 Gwell eo darn pe zarn dioueret
 Eget leuskel an holl
 Da vont da goll.
 Bevezomp kement a zo red
 Da gaout ar gompezed.

Tra ne ra berz, nemed ar pez a vez unvan-mat kempennet.

BARZ AR GOUED.

Geriou diesa

Eur ploueziad : eur c'houeriad; eun heureuchin : eun avallaouer; biskoulenned: prened glas kijout a eure gant: en em gaout a eure gant ; gwalenn-hud : gwalenn eur sorser ; boemer : eur sorser ; hemolc'hi : chaseal ; dramm : louzou ; anwaz: poan-galon; emgafuni: en em damolodi; halegenn: goullo; surjian: medesin; daskoret eo: roet eo en dro; bevezomp: dioueromp.

Un grand breton : J. F. ABGRALL

Leor nevez A. Perennes, war an Tad Abgrall, a zo peurvoulet; bennoz Doue d'an 285 o deus e rakprenet; kaset e vezo d'ezo hep dale.

Kavet e vez da brena e ti Armand Prudhomme, éditeur, Saint-Brieuc. — Prix : 20 francs, le port en sus.

JUBILÉ

1908 an A. DUPARC 1933

D'an 10 a viz here, an A. Duparc en deus konsakret chapel hag aoter vras e gloerdi nevez, e Kerfeunteun, endra ma konsakre an A. Trehiou hag an A. Cogneau, aoteriou ar chapelioù kroaz.

An A. Treussier, person Kastell-Paol, eo a ganas oferenn genta ar chapel nevez. Antronoz, an A. Duparc, pevarzek arc'heskob pe eskob hag eur bobiad tud en dro d'ezan, a ganas, en e iliz-veur, oferenn ar pempet bloavez war nugent aboe m'ema azezet war gador sant Kaourintin.

Ra deurvezo gand an Aotrou Doue her miret c'hoaz pell hag hir anizer e penn an eskopti a oar rén ken mat, gant nerz al leon ha douster an oan.

Warlerc'h an A. Trehiou, eskob Gwened, an holl Vretoned a lavaro:

Inour d'an E. Duparc!

Inour d'e hloarec yaouank, kloarek Santez Anna, berpet karanteus e kenver e vam!

Inour d'er beleg, ur beleg gredus lem e spered ha flour e gonz!

Inour d'en Eskob, un tad karet get ol e vugale, un den kalonek enep en dud dife ha dirollet!

Inour d'en E. Duparc, de virvikin.

AR C'HATEKIS DRE DAOLENNOU

DAOU DESTAMANT

Bugel bihan, lavar d'in petra eo daou?

— Daou destamant: an hini koz hag an hini nevez.

An daou destamant eo diou gevrenn al leor sebezus, a zo 70 levrig ouz e ober, 43 en testamant koz ha 27 en testamant nevez. hag a zo bet skrivet gand eun nebeud yuzevien, ar pennad kenta anezan en Egypt, gant Moysez, hag ar pennad diwezha anezan, pemzek kant vloaz, goudeze, gant sant Yann, er Gres.

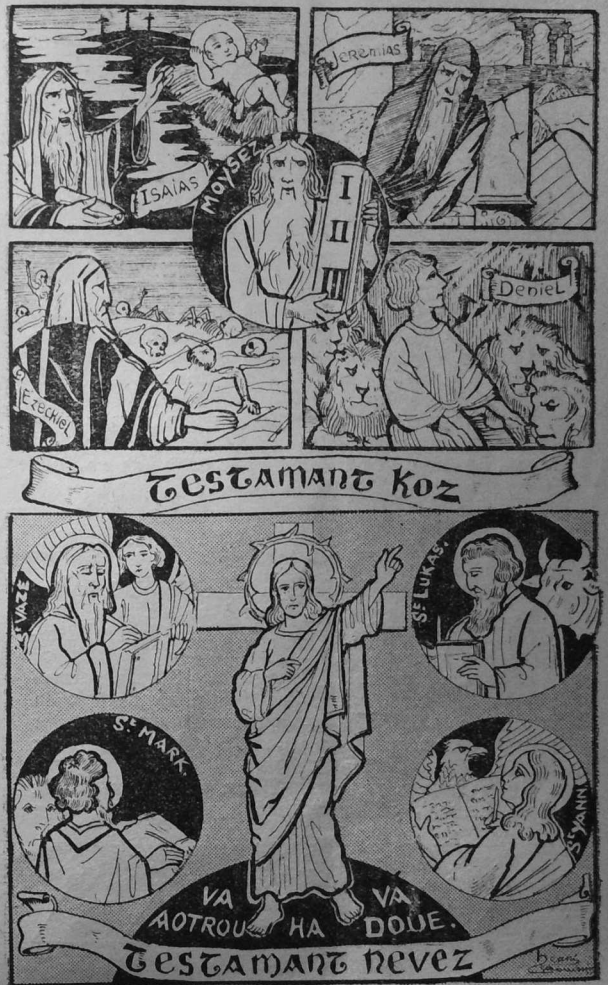
En Testamant koz ema istor ar bed o c'headal ginnivez Hor Zalver en Testamant nevez istor an digemer graet er-bed-man d'Hor Zalver Jezuz-Krist.

En Testamant koz ema istor er pec'hed; en Testamant nevez istor ar pardon.

En Testamant koz ema istor ar bobl dibabet gant Doue evit beza e bobl, kenteliet gant Moysez ha gand ar bropheted vras, Isaias, Jeremias, Ezekiel ha Deniel.

En Testamant nevez ema istor krouidigez eur ouen dud nevez : ar gristenien, a glasko lakât ar gwir Doue da veza anavezet, karet ha servichet n'eo ket hepken er Jude hag er Galile, met betek pennou pella ar bed.

Skrivagnerien an Testamant koz a wele a-bell Jezuz-Krist o tont war an douar evit beza Salver ar Bed: skrivagnerien an Testamant nevez a oa bet test eus e vuhez hag eus e varo: e welet o devoa o vervel war ar groaz ha d'an trede dervez goudeze o sevel eus e vez leun a vuhez.

ISTOR

BREIZ

« Deskomp d'hor bugale Istor Breiz ».
An Aotrou Duparc.

3. - Breiz-Vihan

KENTA tra a reas hon tud koz pa daol jont o zreid war ar c'horn-douar-man, a voe e henvel ha rei a rejont d'ezan hano c'houek o bro goz: *Breiz* ha *Breiz-Vihan* p'o deveze c'hoant da zishenvelekaat o bro nevez diouz Breiz-Veur.

Daou denzor hepken o devoe gellet degas ganto a-dreuz ar mor doun hag a zo deuet betek enomp, a-rumm da rumm: *Ar brezoneg hag ar Feiz*.

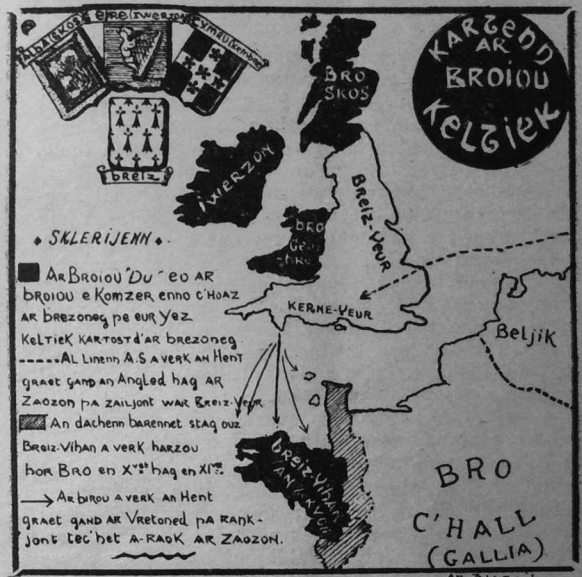
4 - Ar broiou hag ar yezou keltiek

Bretoned omp eta ha diskenn a reomp eus gouenn vras ar *Gelted*.

Ar *Gelted*, eo an hano a roer da dud broiou gwalarn an Europ, da lavaret eo da dud Bro-C'hall, Breiz-Vihan, Breiz-Veur, Bro-Gembre, Bro-Skos hag Iwerzon.

Breiziz, Kembreiz, Iwerzoniz, Skosiz, Arvoriz ha Galloued, an dud-se holl a zo *Kelted*, da lavaret eo tud kalet, dispont, troet ouz traou ar spered hag a gomz pe o deus bet komzet eur yez keltiek.

Ar *Brezoneg*, yez Breiz-Vihan eo ar yez keltiek muia komzet, en amzer-man; gwaso pezo a zo e

prender outan, a-eneb pep gwir, doriou an darn vrasa eus ar skoliou; kement-se a zo eur vezou-penn ar pec'hed.

Ar *c'hemraeg*, yez Breiziz Bro-Gembre, a deu da eil pa zeller ouz niver an dud her c'homz, met lennet eo kalz muioch dre eno, eget n'eo ar brezoneg, dre aman ha desket e vez d'ar vugale e holl skolio ar vro.

An *Iwerzoneg* eo yez Iwerzon, an enezenn gaer-se bet leshanvet gwechall enezenn ar Zent; gwall wasket eo bet gand ar Zaozneg ha dilezet, e meur a lec'h, met abao m'o deus Iwerzoniz adkavet o

frankiz, er bloaveziou tremen, e teu da c'hounit tamm ha tamm an tachennou en devoa kollet.

Ar *Skoseg* eo yez Bro-Skos ; gwasket eo bet gand ar *Zaozneg*, met Skosiz a zo deuet da zihuna hag a ro kement a harp breman d'o yez, ma teuo, gand an amzer, da gavout ar gounit.

Ar *Skoseg* hag an *Iwerzoneg* n'int nemet ken-dirvi-gompez d'ar brezoneg: ar c'hemraeg avat hag ar brezoneg a zo daou vreur; eur breur all o devoa c'hoaz: ar *C'herneveg* hag a zo bet komzet e Kerne-Veur, betek bloaveziou diweza ar XVII^{vet} kantved; mouget eo bet a-nebeudou, gand ar zaosneg, evel m'eo bet mouget ar *galleg*, e Bro-C'hall, pemzek kant vloaz kentoc'h, gand al latin; arabad eo eta fazia, ar pezh a gendalc'homp da c'hervel galleg n'eo galleg ebet ken, met kentoc'h eul *latin trefoet* hag a zo bet toueziet gantan muioc'h a c'heriou alamanek eged a c'heriou gallek.

Rak-se, diouallomp en aoun na vefemp touellet gand ar C'halloued a zo o klask sila o yez lorc'hus dre bevar c'horn ar bed; war zigarez m'o deus kollet o-unan o yez keltiek e karfent breman gwellet ar re all oc'h ober eveldo; al louarn besk ivez a glaske lakât al lern all da grenna o lostou, met hini n'her greas!

Deskomp mat hor brezoneg a-raok staga da zeskiz yezou ar broiou all.

E Breiz-Vihan ar brezoneg eo ar mestr, p'ema en e di hag ar yezou all a dle plega dindannan.

Ar gwir her goulenn hag ar gwir a zo trec'h d'ar bed!

(Da genderc'hel).

SKILFEG, AR BLEIZ KOZ

Pennad diweza

Ar goanv a dec'he goustadik dindan nerz an heol madezeus, ha breman gand an nevez amzer edo ar gwez o c'hlazeri.

Ar zul oa. Laouig a deue d'ar gêr eus an ofenn vintin. Eun drugar oa gwelout ar c'hoad d'ar mare-se endra mac'h en eus ziskoueze an heol da vegou ar gwez ha ma kane al laboused o c'hantik kaera en enor d'o C'hrouer.

Laouig avât, n'edo ket e spered na gand bannou alaouret an heol mintin, na gand kan al laboused; eun dra all a dorre d'ezan e benn: Komprenit 'ta en doa kollet e gorn butun, ar c'horn kaer-se a oa eur « Souvenir » evitan!

« Gortoz, eme Laou, ha ma'z afen d'e glask ellec'h ma labouren dec'h » ; hag hen kemer eun hent-treuz ha mont.

Edo doun-doun er c'hoad, pa welas o tont a-benn d'ezan, piou?... Skilfeg! « Penaoz, eme Laouig, ar pezh divalo-se a zo beo atao? N'eo ket krevet eta, diwar e gofad souben domm? O va Doue benniget, va bouc'hal! va bouc'hal! »

Eul luc'hedenn a dreuzas spered Laou: « Buan, emezan, greomp ar maro bihan. Klevet em eus, ne zebr ket ar bleiz ar c'horfou maro a gav war e hent. Kig fresk eo a rank da gaout. » Ha Laouig d'en em ruilh e foz an hent hag ober ar maro bihan.

Skilfeg a zigouezas war e bouezig. O welout Laou e chomas mantret. « Sell, emezan, Laouig an Tarz aman!... Maro eo!.. Pebez eurvad! Hirio da vihana ne rin ket kofig moan d'am lein Ah!

... Ma kouezas e dok diwar e benn

Laouig, Laouig, emañ d'in kanfard ! C'hoarzin a raes warlene, pa voe rostet d'in va fri gant da wreg; met gortoz, pep hini d'e dro... Bremaig ez po ar blijadur da ziskenn em c'hof. » Ar bleiz a fring hag a zanse en dro d'e gavadenn, Laouig va c'hredit mat ne fring ket ! Komprenit-ta, beza diframmet ez-voe, gant dent eul loen gouez ! Na pegen skrijus ! Seblantout a rae d'ezan dija, santout dent Skilfeg o treuzi e gig...

« Gortoz, eme Skilfeg, re gofad e vo d'in; mont

a ran da bedi va mignoned da leina ganen, hag e rin d'ezo plijadur vras. »

Gelei a reas ar c'horf gant yeot ha raden sec'h, ha yao da glask mignoned.

Laouig ne jomas ket da dortal er foz, m'hel lavar d'eoc'h!., Sevel a reas prim. « Petra d'ober?... Tec'hout?... nann. Pignat er gwez?.. Ya » Hag hen pignat er wezenn dosta

A-vec'h m'edo enni, Skilfeg a zigoueze gant eun dek bleiz bennak. Met pegen souezet ha peger genaouek e chomas Skilfeg, pa welas Laouig et kuit.

« Souezus eo, eme Skilfeg, goulskoude edo aman bremaik! — Gaouiad! gaouiad! eme ar re-all; te a ra goap ac'hanomp! » Hag an taoliou a goueze puilh ha pounner war groc'hen ar paourkêz bleiz.

Eun trouz, deuet eus ar wezenn a spontas an holl: Laouig a c'hoarze kement, ma kouezas e dok diwar e benn.

Neuze avât e savas cholori: « Laouig er wezenn! Laouig er wezenn! Ret eo hen diskar! Allo Skilfeg, pign-ta! » Met Skilfeg daoust d'e volentez vat, n'hellas ket eur wech hepken dibrada e dreid adrenv diwar an douar.

« En em lakomp, emezan, an eil war egile, hag evelse an hini en em gavo war c'horre a vo es d'ezan diskar hor c'hamarad.

— Kement-se a zo brao, eme ar re-all, met piou a gredo mont dindan?

— Tennomp plouz-berr, eme Skilfeg.

— Holla! d'it eo mont dindan, Louarn koz! »

Skilfeg a c'hinias, met ret mat e voe d'ezan senti pe beza bazatet.

Laouig a oa gwall-nec'het o welout ar bern bleizi oc'h uhelaat. Penaoz en em zifenn! N'en doa

netra. « Aotrou Doue, Gwerc'hez Vari, Santez Anna, va sikourit, eme Laou. »

E-do ar bleiz diweza o pignat, goustadig, goustadig, ha Skilfeg dindan ar bern, a derme, a derme...

« Eman grêt ganen eme Laou! » met dont a reas d'ezan da sonj eus ar podad souben domm, hag e hopas a greiz-holl: « Marijanig, stank d'ezan e forn-ta! »

O klevout ar c'homzou-ze, Skilfeg a zeblantas gwelout eno Marijanig, o stlapa eur podad souben domm d'ezan adarre en e c'henou, ha spontet, e chachas gantan e skasou a zindan ar bern ha kuit d'an daoulamm ruz en eur yudal.

Neuze avât, tudou paour, e savas freuz ha skrab en dro d'ar wezenn! Ma vijec'h bet eno ho pije c'hoarzet evel Laouig, betek kaout poan gof, o welout an dek bleiz o ruilh d'an douar, o vont warlerc'h Skilfeg en eur jilgammat hag en eur yudal; unan zoken a yeas kuit dilostet; lezet en doa e lost er frailh a oa e traon ar wezenn.

Paket e voe Skilfeg gant e vignoned, ha me lavar d'eoc'h e koustas ker d'e le, hag ouspenn, eur wech muioc'h e renkas ober kofig-moan d'e lein.

Petra deuas Skilfeg da veza goudeze? N'oufen ket lavarout d'eoc'h bugale. Ar pezh a zo sur eo, morse diwar neuze ne 'z eus bet gwelet roud anezan e nep-lec'h,

FILHOR SANT ERWAN.

Skeudennet gant Ronan Pleiber-Krist.

Ar c'hi bihan

(Mojenn)

Araok mont en danjer, deskomp en em zic'hañ:
Goude m'eo graet an droug eo diwezat youc'hal.
Ar giez Fidelik he doa eur c'hi bihan,
Elour e vlevenn melen ha gwenn.
Eur c'hi habask e oa; met ar skiant
Ne rae ket c'hoaz kals pouez d'e benn.
Pa ne c'hoarie ket, er gêr, gand ar c'hizier
Ez ae, da heul, e vamm, da redek ar girzier;
Da sponta klujiri

Ha da redek warlerc'h ar c'had.

O veva en aer-vat

E kreske e yec'hed da heul e goantiri:
Eun enor 'oa evid e vamm.

Eun deiz, goude meur a dro gamm,

Eur c'had o c'hasas beteg eur gêr vras;

He ziez uhel, gand o zoennou glas,

En em zispake en eun draonienn goant.

Ar c'hi bihan a zelle sebezet

Hag e teuas d'ezan ar c'hoant

Da zilezel ar c'had evid mont da welet.

— « Petra 'z peus a lar ar giez

Pa ne vales ket ken?

— « Chom da redek, mamm, a zo ven;

Er gêr vras-man, morse ne d'oun bet;

Mont kuit hen her gwelout a gavfen gwall zies;

Diskennomp d'ober eur zell outi, d'ar red.

— « N'es ket aze, va mab, me da bed;

Selaou! Nag a drouz 'a deu alese,

Va c'hred, ervat, an trouz a guz an droug.

Te 'zo c'hoaz gwall yaouank; da ziouall az pefe.

Sell! an heol a ziskenn en oabl gl'as moug,

Deomp d'ar gêr

E keit ma vo c'hoaz sklêr.

— « Bezit dinec'h, va mamm, pegwir emamp ken tost,
Me 'rank mont ». Hag hen kuit savet gantan e lost.

Kêr a oa leun a dud, evel d'ar foariou bras.
Digouezet enni, ar penn-skany, a bep pas,
En dud hag er c'hirri a ginnige mont a benn;
Kement a draou 'oa war e hent
Ma ne oueze mui penôz en em gemer.
Chom a reas a-zav, o sonjal dont en dro.

Met siouaz! eun töl troad
— Seurt tölou, koulskoude, a zifenner —
Hen stlapas dindan eur c'harr, en eur c'horn-tro.
Ken gwasket e voe ma strinkas e wad

Ouz kement a oa wardro.
O welet an darvoud, sellet a rae an holl,
Met, den n'ez ae tost (eur c'hi lazet n'eo ket seurt kol).
Pa deuas ar giez... Ar vamm garantezuz
A laosk eur yudadenn o welet he mab paour,
Difinv e-kreiz ar gwad, en eur stad ken truezus.
Hen hag a oa, d'ar mintin, ken livrin ha ken flour.
... Dizentet en doa en e zallentez;
Pebez kastiz evid e follentez!
En deiz-se, ar giez vat
A zigouezaz er gêr, diwezat, da zerr-noz
Stlejet ganti, den n'oar penôz,
He c'hi bihan elec'h eur c'had.

*Ra vezo de varo, ki bihan hep stur,
Eur skouer d'ar vugale, ma vint sentus ha fur.*

P. L.

AR BREZONEG DRE DAOLENNOU

ALIOU. — a) Ouz paperenn ho tever, stagit ar
« bon » a gavoc'h en niverenn-man ; ne vezo sel-
let nemed ouz deveriou ar re o devezo speget ar
« bon » ze ouz o faperenn o-unan.

b) E pep pakad labouriou lakat 4 realad timbr-
jou evid ar mizou.

c) Kasit an deveriou d'an *Aotrou chalon Grill*,
inspecteur de l'enseignement libre, impasse de
l'Odé, Quimper.

Feiz ha Breiz ar Vugale vihan

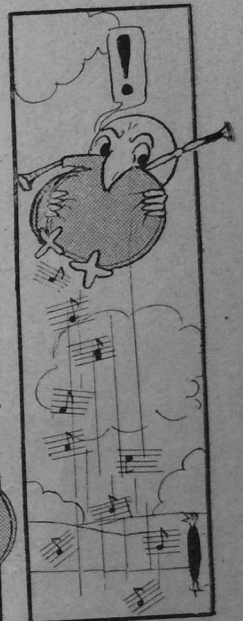
Poufer var roudou Matilin an Dall

1. — Seil'ta, eur
binou...

2. — Ha ma son-
fen gantan ?..

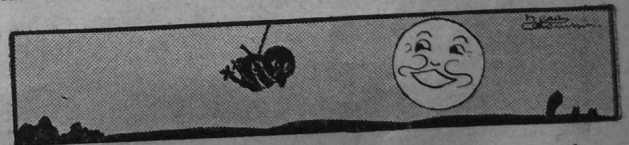
5. — O !.. Petra'-
ze ?... aet oun en
aer !!!

3. — C'houeza
kreñv a rankan, evit
tenna eur zon...

4. — Krenvoc'h
c'hoaz, rak cont a
ra ganen...

6. — N'oun ket bombarder laouen, evel Matilin... met da
lec'h ez an breman, evelse ?..
— Bugaligoù, gwelet e vo er miz a zeu l..

Ar Brezoneg † † † † † † dre daolennou

Deskit mat ar brezoneg, bugale...
... rak te yez koz eo buhez Breiz

VOCABULAIRE

1. — Mois de novembre : *miz du*. — La Toussaint : *Gouel an Holl Zent*. — Les trépassés : *an Anvon*. — Le cimetière : *ar vered*. — Tombeau : *bez*; pluriel : *beziou*. — Croix : *kroaz*; pl. : *kroaziou*. — Pierre tombale : *maen-bez*; pl. : *mein-bez*. — Calvaire : *kalvar*. — Fleurs : *bleuniou*. — Couronne : *kurunenn*; pl. : *kurunennou*. — Veuve : *intanvez*. — veuf : *intanv*. — Orphelin : *emzivad*. — Orpheline : *emzivadez*. — S'agenouiller : *daoulina*. — Tristesse : *tristidigez*. — Chagrin : *g^har*.
2. — La famille : *an tiegez*. — Le soir : *an abar-daez*. — Lire : *lenn*. — Lecture : *lennadenn*. — Apprendre : *deski*. — Leçon : *kentel*; pl. : *kenteliou*. — Ecrire : *skriva*. — Devoirs : *deveriou*. — Expliquer : *diskleria*. — Plume : *pluenn*. — Encrier : *podliou*. — Journal : *kelaouenn*, *kazetenn*. — Horloge : *horolaj*. — Heure : *eur*. — Sourire : *mousc'harzin*. — Un sourire : *eur mousc'harz*.
3. — Clair de lune : *sklerijenn al loar*. — Les lapins : *ar c'houlined*. — Ruine : *aspadenn*. — Hibou : *kaouenn*. — Eclairer : *sklerijenna*. — La lande : *al hinneg*; pl. : *lannou* ou *lanneier*. — La nuit : *an noz*.

« BON » — Ar Brezoneg † † †
Du 1933 † † † dre daolennou

Divinadennou

● miz Du ●

1. — Tri breur bihan 'm eus em zi.
Eul lagad etre o zoi.
? ? ?
2. — Ken tco lag eur var'kenn
Ken tsañv hag eur blucan...
? ? ?
(Degaset gant Yann ar Goff, Lanhouarog).
3. — Perak e vez lakaet ar c'hilhog e bag an tour ?
(Degaset gant Y.-L. Philippot, Plouzane).

4. — Dick a heul e vestr
d'ar chas.
E pelec'h eman ar mestr?

5. — Moutik a gren gand
ar spont : eur c'hi, a zo dir-
E pelec'h eman enebour
Moutik?

(Koañjou kizellet gant Ronan Pleiber Krist).

Arabad degas ar responchoù ken na vezo moulet divinaden-
nou miz kerzu.

“HO TY” L. LE BIAN

5 et 7, Rue Jean-Jaurès - - } BREST
19 et 25, Place de la Liberté

AR GWELLA ARREBEURI (MEUBL)
HA DEFOTACHOU TIEGEZ

AR MUIA CHOAZ
AR PRIZIOU IZELLA

Ty burzudus an holl Vretoned

YEC'HED ar VUGALE

Ar « SIROP FERET » a-enep an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man
a ro nez hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz
eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar
vugale hag hen.
Rampiasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar
sirop l'ortal, ar sirop Raifort iodé, hag all... Ar vertuz en
deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz
d'an izili, a zo penna-beg ma n'her roer morse en aner d'ar
vugale taget gant an doken, an trouskle-nou leaz, ar werbl,
an doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu
warlerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.
Dépôt principal : GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS,
2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), Brest.

Brest, moulevez, ru ar C'hastell, 4. Ar Merour : F. GEORGELIN.

Eun hano hebken

EUN TI HEPKEN :

TI-GLAS

PLACE THIERS - MONTRouLEZ

LUNEDOU a hep seurd
evit an holl

*Eun dibab eus an traou gwella
evit ar-re vouzar.*

PHOTO

Appareils, Plaques, Pellicules
de toutes marques.

● POITEL - Ti-glas - Ti a fizians ●

Leoriou keltiek-brezonek

Da 1° Levriou ha skou-
dennoù war hor Breiz.
Da 2° Leoriou diaes da
gaout, re goz ha re nevez.
Roll an holl leoriou-se a
vez kaset, d'an hini a gar;
n'eus nemet her goulenn
ouez: **M. Le Dault, libraire,**
Quimper.

de la **QUALITÉ**
tout simplement

le Vin des Connaisseurs

Recherchez-vous
le Café à primes?
achetez
le **CAFÉ du JOUR**
il vous plaira!

le sac de 250 gr.
5.85
avec un Bon-Prime

ORNEMENTS D'ÉGLISE
ARGENTURE :: DORURE :: NICKELAGE
ORFÈVRERIE - TOUS BRONZES - LUMINAIRES

Paul PERROT

Atelier et Bureau : 21, Rue de la République - BREST

: LEORIOU NEVEZ :

UN PRÉCIS DE DOCTRINE

Le Nationalisme Breton

Les derniers événements rendaient nécessaires une fixation définitive de la politique nationaliste bretonne autrement que par un tract ou une déclaration lapidaire et incomplète par la force même des choses.

Et c'est pourquoi le *Parti National Breton* a pensé éditer ce petit opuscule qui a pour titre : *LE NATIONALISME BRETON, aperçu doctrinal*.

Ce livre, élégamment présenté sous une couverture rouge, attire dès l'abord. On est tout de suite frappé par la clarté et la simplicité de la présentation, clarté et simplicité qui vont se retrouver à travers le livre tout entier et qui en fait la valeur. Pas de phrases, mais l'exposé du but poursuivi et des principaux moyens envisagés pour l'atteindre. Que veut démontrer ce livre en somme, sinon l'affirmation placée à la tête : « La Bretagne est une nationalité authentique. Elle a le droit de disposer librement de son sort. Son intérêt est de mettre fin au régime français... » Et non pas surtout le prouver, mais l'expliquer et en étendre les conséquences.

Et c'est ainsi que l'auteur est amené à étudier successivement le passé de la Bretagne, son état présent, la position de l'état français à son égard, et enfin le devoir, la mission des Bretons du xxe siècle. Tout cela accompagné de notes qui précisent et légitiment les affirmations du texte. Enfin, pour terminer, quelques appendices résument les principaux problèmes que peut poser le nationalisme breton.

Le fond de cette brochure, c'est la doctrine enseignée dans *Breiz Atao* de 1920 à 1933; c'est le texte de 1925, développé et fixé, — le résultat d'un effort continu. C'est un document essentiel, l'exposé même des griefs et des droits de la Bretagne. Qui ne l'a pas lu ne peut prétendre connaître la question bretonne.

Il doit être entre les mains de tous les militants et propagandistes de l'idée bretonne, il doit être entre les mains de tous ceux qui s'intéressent de près ou de loin au mouvement de renaissance en Bretagne.

LE NATIONALISME BRETON est en vente à *Breiz Atao*, B. P. 182, Rennes, et dans les principales librairies.

Prix : 4 francs.